

27 Novema 2024

FA'ALAUILOA ALOAIA O LE PIPISI O LE TALE VIVINI (PERTUSSIS/WHOOPING COUGH) I SAMOA

E fa'alauiloa atu le mamalu o le atunu'u le pipisi ai o le fa'ama'i o le TALE VIVINI (Pertussis/Whooping Cough) i Samoa. Ua afua lenei fa'asilasilaga ona o le si'itia o le fuainumera o tagata ua fa'amaaina ua a'afia sa autova'a atu le falema'i tele i Moto'otua.

E tusa ai ma le Tulafono Autū a le Soifua Maloloina 1959 ma le Ta'iala mo le Mata'ituina o Fa'ama'i Pipisi i Samoa 2020, e tasi pe sili atu le fuainumera e fa'ailoa ai le pipisi tele o le tale vivini i Samoa. O le popōlega ona o lenei fa'ama'i e pipisi, ma e tele lona a'afiaga i le soifua maloloina lautele.

E to'aono (6) le aofa'i o i latou ua fa'amaonia ua a'afia e aofia ai ma le tagata to'atasi (1) na fa'ailoa atu e le Matagaluega i lana fa'asilasilaga i le vaiaso ua tuana'i, 22 Novema 2024. O i latou uma nei e to'aono (6) e i totonu o le va-i-tausaga o le 3 vaiaso i le 40 tausaga le matutua, ma o le to'atele o ali'i. O lo'o tālia nisi gasegase e to'alua (2) talu mai le aso 26 Novema, 2024 na masalomia ua a'afia, pe a mae'a su'esu'ega pe fa'amaonia pe leai.

O le fa'ama'i o le tale vivini e pipisi tele ma e mafua mai se siama e ta'ua o le *Bordetella pertussis*. E faigofie ona pipisi mai le isi tagata i le isi aemaise i nofoaga tumutumu ma va'apiapi. E pipisi ma feavea'i e le ea pe a tale, mafatua, tautala aemaise pe a pipi'i ni siama o le tagata ua a'afia i luga o laualuga o meafale ma meafaitino o lo'o fa'aaoga.

O āuga po'o foliga va'aia o le tale vivini e aofia ai le;

- tale
- tafe ma mamafa le isu
- fiva ma fa'asolo ina malosi tele le tale
- tale i'i ma o'o ai ina faigata ona mānava, fa'asuati ma pepē pe vaivai le tino.

O so'o se tagata e a'afia, ae peita'i e pito sili ona a'afia gofie pepe, alo ma fanau laiti, tina ma tama'ita'i tō faapea ma i latou e iai isi gasegase tumau.

E talosaga atu le mamalu o le atunu'u ina ia utagia ma mata'itū lelei āuga ma foliga va'aia e pei ona ta'ua o lenei fa'ama'i. O i latou o lo'o iai le popolega e vave ona a'afia gofie ma tigaina, o alo ma fanau

e i lalo ifo le ono (6) masina le matutua, o tina tō ma i latou e iai isi a'afiaga po'o gasegase tumau e pei o le ma'i suka, kanesa ma isi.

O lo'o galulue le Matagaluega o le Soifua Maloloina ina ia mata'itū lenei fa'ama'i ma mautinoa o lo'o fa'amauina ma maua feso'otaiga ma i latou ua fa'amaonia ua a'afia e aofia ai o latou aiga. O lo'o fa'aaauu pea puipuiga o le fai o tui puipui o le fanau o lo'o agava'a i le tui puipui o le tale vivini ma o lo'o fa'atino i so'o se falema'i, fa'apea ma fa'auiloa o lo'o fa'atinoina mo puipuiga lautele.

E tatalo atu le Matagaluega ina ia tausisia vaega o lo'o ta'ua i lalo;

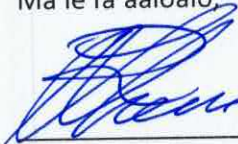
1. la mautinoa ia atoa puipuiga o le fanau o lo'o agava'a i le tui puipui fa'aaauu o le tale vivini o lo'o fa'atinoina; o le 6 vaiaso, 10 vaiaso, 14 vaiaso faatasi ma le tui fa'atulagaina o le 15 masina le matua.
2. la fa'aaauu ma si'itia le tumamā lautele e pei o le fufuluina o lima i taimi uma, fai le talifofoga i nofoaga tumutumu, pe afai fo'i o tale, pupuni le fofoga pe a tale i se pepa solo mama.
3. 'Aua ne'i latalata i tagata o lo'o tale po'o ua iloa ni āuga ma foliga va'aia o le tale vivini.
4. la nofo i le fale ma mautinoa e tausi ese mai le aiga pe afai ua masalomia pe ua alia'e ni auga, ina ia taofia le pipisi ai.

Afai o oe po'o se tasi o lou aiga o lo'o masalomia pe ua alia'e ni āuga ma ua tigaina, fa'amolemole vave va'ai se foma'i po'o se falema'i lata ane. O le vave ona va'ai se foma'i ma togafitia, o le a fa'aititia ai a'afiaga o le fa'ama'i.

O le a fa'aaauu ona fa'ailoa atu e le Matagaluega le tulaga o le tale vivini, ma e talosagaina le lagolago a le mamalu o le atunu'u e utagia auala o puipuiga ina ia fa'aititia le pipisi o lenei fa'ama'i.

Mo nisi fa'amatalaga, fa'amolemole feso'ota'i le Matagaluega o le Soifua Maloloina i le telefoni 800-6440/ 66572/21212 pe silasila i le upega tafa'ilagi – www.health.gov.ws po'o le Facebook - @healthsamoa.

Ma le fa'aaloalo

Auliimalae Tagaloea Dr. Robert Thomsen

SUI FA'ATONU SILI O LE SOIFUA MALOLOINA

